

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, підприємництва та
готельно-ресторанної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО
Викладачі	Людмила ЗАПРЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи https://ekonomika.kntu.kr.ua/spivrobotnyky/zapirchenko-lyudmyla-dmytrivna/
Контактний тел.	+38(066) 395-50-21
E-mail	zapirchenko2020@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Обов'язкова дисципліна фахової підготовки, змістових модулів – 2. Форма контролю: ЗАЛІК. Загальна кількість кредитів – 3, годин – 90, у т.ч. лекції – 24 години, практичні роботи – 16 години, самостійна робота – 50 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua ; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber
Пререквізити	Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після засвоєння таких дисциплін як: «Організація виробництва», «Законодавство в АПК та безпека довкілля», «Використання новітніх технологій в технічному обслуговуванні та ремонті сільськогосподарської техніки»

1. Мета і завдання дисципліни.

Мета вивчення навчальної дисципліни є: отримання студентами теоретичних знань з основоположних економічних категорій, формування у них логіки економічного мислення й економічної культури, розуміння сутності підприємницького середовища, набуття системи знань і практичних умінь з управління підприємством, формування і розвиток управлінського мислення та професійно-важливих якостей, що необхідні в аграрній галузі.

Завдання дисципліни:

- оволодіння базовими економічними поняттями та категоріями;

- вивчення сутності, основних понять і категорій економіки, підприємництва, бізнесу та менеджменту;
- навчити основам організації, планування та управління сільськогосподарським підприємством;
- формування аналітичних навичок та вмінь щодо прийняття управлінських рішень.
- навчити вмінню використовувати економічні можливості сільськогосподарського виробництва, які сприяли б найбільш успішному вирішенню продовольчої проблеми;
- навчити правильному використанню економічного мислення, адаптованого до вимог ринкової економіки.

2. Результати навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК10. Здатність працювати в команді

Фахові компетентності (ФК)

ФК9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

ФК11. Здатність застосовувати концепції, теорії та наукові методи природничих, біологічних, економічних та технічних наук для запровадження еколого-адаптивних технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов;

ПРН15. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції;

ПРН19. Запроваджувати еколого-адаптивні технології вирощування сільськогосподарських культур на основі концепцій, теорій та наукових методів природничих, біологічних, економічних та технічних наук;

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Володіти комплексом необхідних гуманітарних, природничо-наукових та професійних знань, достатніх для досягнення інших результатів навчання, визначених освітньою програмою.

ПРН 5. Приймати обґрунтовані управлінські рішення для забезпечення прибутковості підприємства.

ПРН 6. Приймати ефективні рішення стосовно форм і методів управління інженерними системами в АПК.

ПРН 9. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та сучасні інформаційні технології для вирішення професійних завдань.

ПРН 13. Здійснювати ефективне управління та оптимізацію матеріальних потоків.

ПРН 22.Забезпечувати організацію, ефективне управління та оптимізацію процесів ремонту і технічного сервісу сільськогосподарської техніки та енергетичних засобів.

3. Політика курсу та академічна доброчесність.

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше, ніж за тиждень до залікової сесії.

Недопустимість: запізнь на заняття, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, списування та плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання.

При організації освітнього процесу в Центральнотукаїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Економічні основи вивчення ресурсів аграрних підприємств

Тема 1. Теоретичні основи економіки. Особливості с.-г виробництва

Економіка підприємства як наука. Методологічні та методичні засади дослідження курсу. Особливості сільського господарства як галузі суспільного виробництва

Тема 2. Підприємство як суб'єкт господарювання

Поняття, цілі, функції і напрями діяльності підприємства . Класифікація підприємств та характеристика їх видів . Форми об'єднань підприємств

Тема 3. Земельні ресурси та їх використання

Земельний фонд України. Державний земельний кадастр. Земельний кодекс України.Ефективність використання земельних ресурсів

Тема 4. Трудові ресурси, продуктивність праці та її оплата

Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства. Продуктивність праці: поняття і види. Поняття, види і методи мотивації праці. Оплата праці персоналу підприємства

Тема 5. Капітал підприємства

Основний капітал підприємства, його склад і структура. Амортизація основних засобів підприємства. Показники руху, відтворення, забезпеченості та ефективності використання основного капіталу підприємства. Економічна суть, склад та ефективність використання оборотного капіталу

Змістовий модуль 2. Виробнича діяльність аграрних підприємств та економічна ефективність

Тема 6. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства

Економічна сутність і класифікація інвестиційних ресурсів. Капітальні вкладення та їхня структура. Оцінка економічної ефективності капітальних вкладень

Тема 7. Витрати виробництва та собівартість продукції

Класифікація витрат на виробництво продукції. Методика визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Шляхи зниження собівартості сільськогосподарської продукції

Тема 8.Ціни та ціноутворення на продукцію

Ціновий паритет цін. Методика розрахунку паритетних цін між переробною промисловістю і с.-г. Суть еквівалентних цін.

Тема 9. Економічні результати та ефективність діяльності підприємства

Економічні результати діяльності підприємства. Сутність і методи визначення рентабельності виробництва. Поняття і сутність ефективності

Тема 10. Економіка галузей рослинництва та тваринництва

Технічні культури та їх економічне значення. Економіка виробництва овочів. Теоретичні основи організації виробництва в тваринництві.

5. Система оцінювання та вимоги.

Види контролю: поточний, рубіжний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувачів на першому занятті:

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) - заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

Оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) - заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) - заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) - виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незадовільно» (35 балів, F) - виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни. Є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі.

6. Методичне забезпечення.

1. Запірченко Л.Д. Економіка та підприємництво. Конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» 4 курсу денної та заочної

форм навчання/ Кропивницький, Центральноукраїнський національний технічний університет, 2023 - 210 с.

Запірченко Л.Д. Економіка та підприємництво. Методичні вказівки для проведення практичних занять та самостійної роботи для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання./ - Кропивницький, Центральноукраїнський національний технічний університет, 2023. – 85 с.

Е-курс: <https://moodle.kntu.kr.ua/course/view.php?id=1554>

7. Рекомендовані джерела інформації.

1. Основна

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: [підручник] / В.Г. Андрійчук. – К. : КНЕУ, 2013. – 779 с.

2. Економіка і організація агропромислових формувань: Навч. посіб. / С.І. Демяненко, М.Й. Хорунжий, О.Г. Боброва, П.В. Коваль; За заг. Ред. С.І. Демяненка. – К.: КНЕУ, 2006. -304 с.

3. Економіка і підприємництво, менеджмент: [навчальний посібник-практикум] / О.Ю. Єрмаков, Т.І. Балановська, Т. А. Гуцул, О.П. Гоголя. – Київ: Компринт, 2014. – 360 с

4. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти III-IV рівнів акредитації. М.М. Ільчук, Л.Я. Зрібняк та ін. за ред. М.М. Ільчука, Л.Я. Зрібняка. К.: 2008. – 757с.

Допоміжна

1. Азізов С.П. Організація аграрного виробництва і бізнесу: підручник / С.П. Азізов, П.К. Канінський; За ред. Азізова С.П. – К.: Четверта хвиля, 2013. - 624 с.. Методичні положення та норми продуктивності і витрати палива на обробіток ґрунту / В.С. Пивовар, Є.М. Нуждін, М.Ф. Кисляченко та ін. – К.: НДІ “Укragропромпродуктивність”, 2010. – 584 с.

2. Березівський П.С., Михалюк Н.І.. Організація виробництва в аграрних формуваннях. /За ред. П.С. Березівського.- К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 560 с.

3. Дем'яненко С.І. Менеджмент аграрних підприємств. – К.: КНЕУ, 2005.

4. Організація виробництва і підприємницької діяльності в аграрних формуваннях: Навчальний посібник для студентів агрономічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти I-IV рівнів акредитації. П.С. Березівський, Ю.Е. Губені, Н.І. Михалюк / За ред. П.С. Березівського.- Львів: "Українські технології", 2002.- 536 с.

5. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч. Посібн. 4-те вид. – К.: Каравела, 2015. 352 с.

6. Топалов А.Д., Скоробагатько С.В., Ільяшенко В.А. Організація виробництва в підприємствах АПК. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

7. Шкільов О.В, Балан О.Д, Ткачук В.А. Практикум з організації підприємницької діяльності в сільськогосподарських підприємствах: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Четверта хвиля. – 2012. – 216 с.

8. Інформаційні ресурси.

1. Верховна Рада України. URL: www.rada.gov.ua

2. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

3. Державна установа «Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин». URL: <http://lir.lg.ua>

4. Інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua>

5. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/catalog/ministerstvo-sotsialnoi-politiki-ukraini>

6. Національна служба посередництва і примирення. URL: www.nspp.gov.ua

7. Офіційна й оперативна інформація підприємств АПК.
8. Федерація професійних спілок України. URL: www.fpsu.org.ua
9. Федерація роботодавців України. URL: www.fru.net.ua
10. Український науково-дослідний інститут «Укراгропромпродуктивність». URL: www.uapp.kiev.ua
11. HowtoStart a Startup. // Creativ Commons. URL: <http://startupclass.samaltman.com>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи, Протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.